

Swedish A: language and literature – Higher level – Paper 1
Suédois A : langue et littérature – Niveau supérieur – Épreuve 1
Sueco A: lengua y literatura – Nivel superior – Prueba 1

Friday 8 May 2015 (afternoon)
Vendredi 8 mai 2015 (après-midi)
Viernes 8 de mayo de 2015 (tarde)

2 hours / 2 heures / 2 horas

Instructions to candidates

- Do not open this examination paper until instructed to do so.
- Question 1 consists of two texts for comparative analysis.
- Question 2 consists of two texts for comparative analysis.
- Choose either Question 1 or Question 2. Write one comparative textual analysis.
- The maximum mark for this examination paper is **[20 marks]**.

Instructions destinées aux candidats

- N'ouvrez pas cette épreuve avant d'y être autorisé(e).
- La question 1 comporte deux textes pour l'analyse comparative.
- La question 2 comporte deux textes pour l'analyse comparative.
- Choisissez soit la question 1, soit la question 2. Rédigez une analyse comparative de textes.
- Le nombre maximum de points pour cette épreuve d'examen est de **[20 points]**.

Instrucciones para los alumnos

- No abra esta prueba hasta que se lo autoricen.
- En la pregunta 1 hay dos textos para el análisis comparativo.
- En la pregunta 2 hay dos textos para el análisis comparativo.
- Elija la pregunta 1 o la pregunta 2. Escriba un análisis comparativo de los textos.
- La puntuación máxima para esta prueba de examen es **[20 puntos]**.

Blank page
Page vierge
Página en blanco

Välj fråga 1 eller 2.

1. Analysera och jämför de två texterna nedan. Analysen ska innehålla kommentarer om likheter och skillnader mellan texterna, samt vilken roll sammanhang, publik, mål och formella och stilistiska drag spelar.

Text A

Jaguaren

I	II
Ur gröna blad sticker fram röd nos ögon med trekantiga blickar	Tror man ej att starka tassar känner svedan? Tror man ej att jaguaren har hjärta?
5 spräckligt; morrhår vågrörelse klotass – du flyger ju! – mitt hjärtas jaguar – så flyg och bit och söndersarga!	30 Ack den har fader moder <i>henne</i> ungar. Ödemarken är stor kall är höstens vind djupt i jaguarens mage bor 35 ensamhet förtvivlan. <i>Jaguaren kan kyssa en blomma</i> Den har tårar; sentimentalitet.
10 Din – min moral: att slå.	
Att bita är ett tvång så länge bett ger liv att riva är en helighet så länge ruttet stinker och söndersargas måste livets fulhet tills skönhet – helhet ur dess mull kan gro.	III
15 Så är vi två, min dikt och jag: en klo en vilja är vi två, ett gap en tand tillsammans är vi: en maskin som slår.	Natt. 40 Vattenfall mumlar lågt. Jaguaren sover. En myra slickar dess klo. Vem viskar: morgonen kommer 45 solfläckar dansar?
Vi vill döda de känslolösas skri de hjärtlösas medlidande	
20 de vantrognas religiositet de starkas maktlöshet de godas onda svaghet, vi vill föda med att döda vi vill bereda plats	IV
25 vi vill en gång se solfläckar dansa.	Solfläckar dansar! Vigt virvlar allt. Med ett skutt slungar sig jaguaren över 50 granarnas toppar – hör <i>stjärnskrattet</i> i dess rytning – en blixtvolt i luften: som en pil djupt i jordens bröst.

Elmer Diktonius, ur *Hjärtats sånger* (1922)

Text B

ROVDJURSPOLITIK

Rovdjuren måste få ha sin plats i naturen

Kärleken till naturen är viktig för oss.

Vi försöker alla förmedla den, på olika sätt få fler att förundras och glädjas åt naturens skönhet och mystik. Vi tror att människor behöver kontakt med naturen, det ger styrka och livsglädje. Livets många olika former berikar våra liv och vi tror och hoppas att många fler skulle kunna få de starka känslor av glädje och förundran som vi får i naturen. Vi tror att kärlek till naturen är den viktigaste och mest kraftfulla källan till natur- och miljöengagemang. Till kamp för vår planet och hela mänsklighetens framtid.

Rovdjuren spelar en viktig roll i naturen, i de ekologiska systemen, naturens maskineri. De har också andra viktiga roller för oss människor. Rovdjuren är vackra, spännande och lite mystiska. De är ovanliga – nyss var de nästan utrotade i vårt land. Rovdjuren står för det vilda, det vi inte kan styra. Det finns en frihetskänsla och styrka över rovdjuren som är nyttig för oss människor. I kulturen, i äventyret, i drömmen har rovdjuren en central roll. Äntligen har de kommit tillbaka i den svenska naturen.

Riksdagen har nu beslutat att göra det fullt möjligt att halvera antalet vargar, en art som nyss var helt utrotad i Sverige. Hälften av lodjuren kan skjutas bort, precis som mängder av björnar och järvar. Det blir till och med möjligt att börja jaga kungsörnar. Vi menar att rovdjuren har rätt till sin plats i naturen. Det är ingen som äger dem, det är ingen som äger upplevelserna av dem.

Deras antal ska inte regleras till en miniminivå. Det handlar om ett grundläggande synsätt. Betraktar vi rovdjuren som något ont som vi ska ha så lite av som möjligt, eller som något som berikar vår natur och därmed oss själva?

Många av oss har upplevt och njutit av natur i många länder runt om i världen. Vi undrar hur vi i Sverige ska kunna förvänta oss att tigrar, elefanter, noshörningar och andra fantastiska djur ska kunna finnas kvar om vi själva inte tillåter att våra vilda djur får leva i annat än minimala antal. Vilka krav och förväntningar ska vi, i ett av världens rikaste länder, då kunna ställa på andra länder?

Vi vill ha rovdjuren tillbaka i vår natur. Visst förstår vi att vissa måste avlivas om det uppstår alltför stora problem, men rovdjuren måste få ha sin plats i naturen igen. Vi vill ha utrymme för det vilda, det vi människor inte detaljstyr. Vi vill ha plats för äventyret, längtan, fascinationen och vi vill försvara rovdjurens rätt. Låt inte rovdjuren bli slagträ i andra politiska frågor, som regionalpolitiken. Utnyttja inte riksdagsbeslutet för att minimera rovdjursstammarna. Vi vill ha en ny rovdjurspolitik där naturen och det vilda får ta plats!

JENS ASSUR, fotograf och regissör;
JESSIKA BERGLUND, författare och tecknare; **STEFAN CASTA**, författare;
BOSSE CHRISTIANSSON, naturfilmare;

MARIKA DELIN, illustratör;
HENRIK EKMAN, författare och
journalist; **MAGNUS ELANDER**,
naturfotograf och författare;
CLAES GRUNDSTEN, naturfotograf
och författare; **PETER HANNEBERG**,
författare och miljöjournalist;
MATTIAS KLUM, naturfotograf;
BO LANDIN, filmare och
vetenskapsjournalist;
EVA-LENA NEIMAN, författare;
SVEN NORDQVIST, illustratör och
författare;

JAN RÖED, filmare;
MICHAEL STENBERG, filmare och
journalist; **HANS STRAND**, fotograf;
ANNA-CLARA TIDHOLM, illustratör
och författare; **STAFFAN WIDSTRAND**,
naturfotograf och författare;
KARIN ÅSTRÖM, författare;
BRUTUS ÖSTLING, författare och
naturfotograf

Från *Svenska dagbladet*, (december 2013)

Blank page
Page vierge
Página en blanco

2. Analysera och jämför de två texterna nedan. Analysen ska innehålla kommentarer om likheter och skillnader mellan texterna, samt vilken roll sammanhang, publik, mål och formella och stilistiska drag spelar.

Text C

Kort förord.

Dessa anteckningar vilja endast vara, vad de är: en rättfram och osminkad kritik över en del amerikanska förhållanden, den svenska allmänheten till tjänst. Emigrationen slukar alltjämt massor av svenskar, som icke ha en aning om hur det i verkligheten är därborta, ty emigranter få i allmänhet icke tid att göra reseskildringar eller så skäms de helt enkelt att tala om, hur de haft det!

5 – *och turisten ser företeelserna från en från emigranten alltför avlägsen synpunkt. Detta är skrivet av en emigrant, och varje tilltänkt utvandrare skall ha gott av att läsa det, innan han eller hon begynner studera ångbåtslinjernas färgrika affischer.*

Författaren.

”Femtio dollar i månaden och allting fritt.”

10 **I** min svenska post fann jag en gång bland annat en huvudstadstidning innehållande en emigrants skildring av överresan till Förenta staterna. Tidningens namn har intet väsentligt med saken att göra, men jag skulle gärna vilja se pannan på författaren till den naiva reseskildringen.

15 Den skrivande herrn berättade mycket ordentligt om livet ombord på ångaren och var stundom riktigt poetisk. Så långt var allting gott och väl. Emellertid föll han för frestelsen att stenografera en del av det vidlyftiga pratet, de återvändande svenskamerikanernas storprat. Resultatet i vanlig skrift blev häpnadsväckande.

20 Idel rosenknoppar sköt upp mellan de gröna raderna. Man fick veta, att två arbetare hade livnärt sig på 30 å 40 cent i veckan, eller något i den vägen. Att en vanlig karl ej kan äta sig mätt på mindre än 3 till 4 dollar i veckan, berättades ej för den lättrogne skribenten. Rosenknopparna blev större och vackrare, och slutligen slog en ut och blev till en prunkande jätteros. Vår erfarne berättare satte punkt, lade från sig cigarren och nedskrev en kraftrad av följande innehåll: ”En betjänt som kan språket, erhåller 50 dollar i månaden”.

25 Vi satt i Brooklyn vid litet dryckjom, några i Amerika under ett tiotal år beprövade landsmän och jag. Vi läste och kände, att den gyllene åldern var återkommen — sagoåldern. Så skrattade vi trött. En av oss svor till kort och bestämt. Så tog vi in ett nytt lag och drack ur. Så skildes vi åt utan många ord men i gott samförstånd. Var och en av oss hade gjort färden till det förlovade landet och fått den beskärda delen av vidlyftiga historier — vi hade läst verklighetens kommentarer till historierna också.

Vilhålm Nordin, ur *Ur en emigrants anteckningsbok, några sanningar om Amerika* (1899),
Stavningen något moderniserad.

Text D

Krönikor
Celina: Fjortonde gången jag flyttar
Emma: Dagens ideal är motbjudande
Jacqueline: Steget mot framtiden
Johanna: Shopparnas värld
Julia: Nu bryter vi för reklam – igen...
Linn: Mitt bästa köp
Linnea: Människan gör kläderna
Louise: Ett liv i "lyx"
Olivia: Ingen skulle bry sig om jag jagade i skogen
Rebecca: Mitt allra bästa köp
Victoria: Att fylla 18

Louise: Ett liv i "lyx"

Har du nångång känt att du bara vill flytta hemifrån? Bort från mamma och pappa för att äntligen få dig en egen lägenhet? Där det är du som ställer kraven och där det bara är du som bestämmer, det låter ju perfekt, eller hur?

5 Jag flyttade hemifrån när jag var 15 och trodde precis som alla andra att det skulle bli drömmen. Att flytta från en liten ort som inte har någonting till att flytta till Karlstad, en stad med möjligheter.

15 Jag bara väntade tills efter sommaren då jag tog klivet ut och kunde göra vad jag ville, komma hem när jag vill, äta lunch ute varje dag, shoppa varje dag och leva riktigt gött. Jag hade inget jobb eller så, utan hade tänkt klara mig på bara studiebidraget på 1050 kronor.

20 **Hur tänkte jag där?** Bara efter några veckor som nyinflyttad i Karlstad märkte jag att pengarna bara försvann, även fast jag varken shoppat eller käkat ute. En lunch på stan runt

100-lappen, en tröja på H&M 130, skor på
25 vilken skoaffär som helst 300–400 kronor.
Hur tänkte jag där?

Att bara köpa frukost till en vecka går på
dryga 100 kr, sen ska det vara middag och
kvällsmat. Sen kanske man har någon
30 kompis som stannar över en natt, och
då maten går åt ännu snabbare. Och på
helgerna om man stannar kvar ska man
ha alla dagens måltider i kylan – och vilken
tonåring utan jobb fixar det med 1000 kronor
35 i månaden? Inte jag i alla fall.

Lyxdrömmen försvann fort

Min dröm att leva lyxliv i Karlstad försvann
så fort jag hade förstått att det inte funkar
eftersom pengarna inte räcker till. Jag
40 minns vad min hemkunskapslärare sa till
mig, med ironi i rösten; ”Tänk vad gött ni
kommer få det när ni flyttar till Karlstad,
kan gå ut och äta på nåt ställe där maten
är supergod varje dag och kunna shoppa så
45 mycket att ni inte kan bära med er påsarna
hem! Det blir grejer det!”. Inte för att jag
tänkte så mycket på att det aldrig skulle
funka, för det skulle ju rocka fett att få leva
på det sättet!

50 Nu i efterhand vet jag inte riktigt vad jag
tänkte med, det finns så mycket extra
utgifter som du inte ens tänker på att
du måste lägga ut pengar för att köpa,
till exempel hygienartiklar, tvättmedel,
55 städgrejer och så vidare.

Värt det att leva snålt

Nej, det var inte drömmen att flytta hemifrån,
men det var ett steg ut i vuxenlivet. Jag
skulle aldrig kunna tänka mig att flytta
60 tillbaka hem igen, jag väljer att leva snålt
framför att leva ”normalt” endast för att jag
trivs så bra i den här staden.

Om du är sugen på att flytta hemifrån eller
om du är på väg att flytta hemifrån så kan
du slänga lyxlivsdrömmarna i sjön, såvida du
65 inte har ett jobb vill säga. Det är inte pest,
men det funkar, helt klart.

/Louise Falk

Louise Falk, från www.ungkonsument.se (oktober 2013)
